

Rudolf Čechura



Namydlená šikmá plocha

Mladá fronta



MLADÁ FRONTA

Rudolf Čechura

Namydlená šikmá plocha

Rudolf Čechura

**Namydlená
šikmá plocha**

Mladá fronta

Copyright © Rudolf Čechura, 2009
Cover photo © Robert Dlouhý Štekbauer, 2009
ISBN 978-80-204-2709-0

1.

Poprvé jsem se strachy podělal, když mi bylo dvacet. To není nadsázka, hyperbola nebo snad průměr, jak říkají vzdělanci. Mám na mysli skutečné pokálení. Doktor Bárta by možná řekl samovolný odchod exkrementu, ale z toho by asi nikdo nepoznal, že jde o vobyčejný posrání. Stalo se mi to v lese za Raušengrundem, kousek od Horního Litvínova. Jak říkám – bylo to poprvé, však poprvé se mi taky stalo, že mi docela nečekaně zasvištěla kulka dva centimetry od levého ucha. To nemá být omluva, nýbrž zdůvodnění.

Ale to bych trošku předbíhal: do Mostu jsem přijel už v polovině května, a dvacet mi mělo být až v září.

Byly sotva tři dny po válce a v sobotních novinách už se oznamovalo, že od zítřka začnou zase jezdit vlaky z Prahy do Mostu. V neděli mi ty noviny ukazoval v kabině Venca Kotner a s řehotem zdůrazňoval větičku, v níž stálo, že mostecký okres už má opět spojení s hlavním městem. Spoluhráčům to připadalo docela vtipné. Po utkání zašli jsme pak do klubové hospůdky na jedno pivo a Venca hlasitě prohlásil, že hned zítra se vypraví na cestu do Mostu. Nikdo se tomu nedivil ani nesmál, všichni dávno věděli, že Venca z Mostu uprchl před sedmi léty a před německou armádou a snadno chápali, že se chce co nejdřív podívat domů. Pak ale začal Venca hučet do mě, že bych měl jet s ním, že jsem tím povinován svému rodu, a tomu už se všichni aspoň uchichtli. Brzy ale všechno veselí utichlo, většina kluků po prvním pivu odešla, jednak pivo nestálo za nic (na což jsme si ovšem dávno zvykli), jednak po přáteláku, v němž jsme pukli nula čtyři, není moc o čem mluvit, a taky ovšem proto, že čtyři

dny po válce měl každý jiné starosti nebo spíš radosti. Byla to ostatně tak trošku zvrácenost hrát zrovna v neděli třináctého přátelák s jakýmsi Nedvězím, ale utkání bylo sjednáno ještě před revolucí a nenašel se nikdo, kdo by úmluvu včas zrušil. Nakonec se z toho vyklubala docela slavnost, protože nad naší kabinou poprvé po mnoha létech veřejně zavlála československá vlajka a před zápasem ozvala se z amplionů kompletní československá státní hymna. Davy více než osmdesáti diváků stály radostně v pozoru a všichni se aspoň snažili zpívat, i když leckdo falešně. Ale i ten, kdo zpívá falešně, může mít upřímné city, a i ten, kdo zpívá naprosto správně, může mít city falešné. Něco v tom smyslu se nám snažil vštípit v měšťanské škole pan učitel Vostrý. Pár let nato ho Němci v koncentráku zabili. Nebyl Žid ani odbojář. Jenom odmítl říct, že nesouhlasí s atentátem na Heydricha.

Venca Kotner si dal ještě jedno pivo a docela vážně mě začal přesvědčovat, že bych měl jet zítra s ním a že to bude senza dobrodružství, vzápětí však prohlásil, že to tam teď může být dost nebezpečné a jet tam sám je riskantní a ve dvou by to bylo bezpečnější. To na mě samozřejmě zapůsobilo, najednou jsem začal pociťovat postavení jakéhosi Vencova ochránitele, což byla samozřejmě blbost, protože on je přece o rok starší a v Mostě to zná. Takhle to chápu teď, ale v onu slavnou neděli třináctého května jsem mu na to zkrátka naletěl. Jenom jsem namítal, že přece nemůžu vypadnout hned zítra z domova a všechno tady nechat, ale zavalil mě pádnými (tak se mi v tu chvíli zdálo) argumenty: mistráky už se stejně nehrajou, k sedlákovi zejtra nemusíš, totální nasazení skončilo, potravinový lístky na květen už máš vyfasovaný, vaši budou rádi, že jim ubude jeden hladovej krk, a Anička to bez tebe tejden vydrží.

„Dýl jak tejden tam nebudem, to je jistý. Co bysme tam taky dělali. Já chci jenom vypetrachtovat, co je s naším bytem, jestli se tam můžeme vrátit a tak vůbec, jak to tam teďka po válce vypadá.“

„Kde tam budeme spát,“ zeptal jsem se možná trochu vyplašeně. Mávl nad tím rukou: „Buď v našem kvartýru, jestli je volnej, nebo u babičky v Čauši – jen se nestarej, nech to na mně.“

V neděli večer jsem si sbalil svých čtyři a půl švestek a odhodlaně jsem předstoupil před rodiče s oznámením, že zítra ráno odjízďím s Vencou Kotnerem do Mostu a nevím přesně, kdy se vrátím. Maminka dala mi na cestu pár buchet, tatínek pár facek. Byl to první pár asi po deseti letech. Tatínek je mírný člověk a nikdy mě netloukl, ba ani na mě moc neřval. Ale tohle zkrátka bylo na něj moc. Nikdy nikdo z naší rodiny nebyl z rodného městečka dál než pět deset kilometrů u příbuzných a nikdy ne déle než dva dny. A teď já mu oznámím, že jedu ráno do jakéhosi Mostu a zdržím se tam asi týden, ale nevím to jistě. I to by možná ještě táta překousl – ale když mi řekl, že takovou pitomost mi nedovolí, a já mu na to odsekl, že jsem dospělý a můžu si dělat, co chci, ujela mu ruka a už jsem ji měl. Vlastně to tedy nebyl pár facek, ale jeden jediný pohlavek, a v tom je dost velký rozdíl: pohlavek není tak ponižující.

No ale ráno jsem odjel, a to je podstatné. Pingl jsem měl opravdu skromný, jen těch pár buchet, holení, zubní kartáček (bez pasty), dva páry rezervních ponožek, jedny trenky a jednu pracovní košili. Venca už na mě čekal u autobusu a nesl si dost velký papírový kufr. Nádraží u nás v Kostelci nemáme, kde by se tam taky vzalo, nevedou-li tady poblíž žádné koleje. Na nejbližší nádraží jeli jsme tedy autobusem na dřevoplyn, ten velký čoudící

kotel na zádi nám připomínal, že válka a okupace není ještě tak daleko za námi.

V Praze jsme pak dojeli na Wilsonovo nádraží, které se pořád ještě jmenovalo Hlavní (ale už ne Hauptbahnhof), odkud jsme pěšky přešli na nádraží Hyberské, které ovšem se zase jmenovalo Masarykovo. To samo o sobě bylo už pro mě dobrodružstvím: dvě veliká nádraží během půlhodiny! Pro kluka (pořád jsem byl přece kluk!) z městečka bez dráhy je to silný zážitek i v době normální – a teď pořád ještě normální doba nebyla, i když jistě byla normálnější než za protektorátu. Nejen na obou nádražích, ale na celé té krátké cestě mezi nimi všude vlály československé a spojenecké vlajky, za kdejakým oknem a výkladem hrdily se státnické portréty Beneše a Stalina, leckde i Churchilla či Roosevelta, byl k vidění i jeden Truman. Tohle mě překvapovalo už u nás doma: kde lidi sehnali hned první den po válce ty státnické portréty? Beneše a Masaryka snad mohl mít tu a tam některý odvážlivec doma a ukrývat ho před okupačními slídily třeba pod podlahou – kde ale se vzali všichni ti Stalinové, kteří se před válkou u nás netiskli? Tatínek mi jednou řekl (to bylo ještě před tím pohlavkem), že Němci je možná povolili tisknout v té době, kdy měli se Stalinem smlouvu o rozdělení Polska – ale srdečně se při tom smál a asi to nemyslel doopravdy.

Na Masarykově nádraží už na nás čekal náš vlak, ale nikdo nevěděl, kdy vlastně odjede. Staré jízdní řády už neplatily a nové dosud nebyly. Průvodčí nám řekl, že vlaky na jednokolejné trati Praha-Louny-Most jezdí teď podle toho, jak se domluví přednostové stanic, v nichž se mají vlaky křížovat.

Náš vlak měl kromě pošťáka pět vozů třetí třídy. První tři vagony byly německé, s dřevěnými stupátky

po celé délce vozu a s dvířky do každého kupé zvlášť. Ty asi přijely včera z Mostu. Označení rajchsbánu bylo ledabyle přetřeno bílou barvou a touž barvou a snad i týmž štětcem vedle přimalována neumělou rukou písmena ČSD. Poslední dva vozy byly české, tedy donedávna protektorátní, označení BMB-ČMD bylo zřejmě profesionálně přetřeno zelenou barvou a nápis ČSD nastříkán přes šablonu. Vlastenecky jsme nastoupili do jednoho z těch českých.

Ze stanice jsme vyjeli přesně, neměli jsme ani minutu zpoždění. Vlak, který nemá pravidelný odjezd, nemůže mít zpoždění! Na dejvickém nádraží vyhrávali z amplionů zakázaný (donedávna) sokolský pochod, na všech nádražích a nádražíčkách, ale i na zastávkách všude vlály prapory a vlajky. To bylo všude stejné, ale bavilo mě sledovat, jak si kde poradili s odstraněním přebytných německých nápisů. Někde jednoduše to první německé označení přetřeli barvou, někde první polovinu tabule odřízli, což muselo být dost pracné, jinde zas celou protektorátní ceduli jednoduše vyhodili, protože měli už prozíravě připravenou novou firmu s výhradně českým nápisem. Ve Veleslavíně využili německé blbosti, která vymyslela pojmenování Veleslavin-Veleslavín, takže Němci by to museli číst Felezláfin. Chytří Češi tedy nechali viset nad nádražím protektorátní nápis, jenom u toho prvního slova přidělali čárku nad i, takže stanice slula Veleslavín-Veleslavín.

Vlak jel celkem svižně, jenom ve stanicích, kde se vlaky měly křížovat, ztrácel čas dlouhým čekáním. Ve Zlonicích jsme čekali skoro půl hodiny. Kdy asi budeme v Mostě, zeptali jsme se průvodčího.

„Nevím,“ odpověděl po pravdě a s úsměvem. Co na tom: hlavně že zas může jet českým vlakem do českého

Mostu a že na čepici protektorátního munduru může mít československou vlajčku! Taký jsme se na něj usmáli. Když je pár dní po válce, lidi se na sebe nějak víc usmívají, pokud nemají umazané svědomí.

Sotva jsme vyjeli z Loun (čekali jsme tam jen deset minut), začal se Venca nervózně vrtět a cpal se k levému okýnků. A za Lenešicemi vzrušeně ukazoval na silnici, vedoucí kousek vlevo od trati:

„Hele! Tadyhle někde byla hranice! Tady... - ne, počkej... tamhle, tamhle, jak je ten velký pařez!“

„Tudy jste utíkali?“

„Ne, my táhli kolem Červeňáku, přes Dobroměřice.“

„Tak jak můžeš vědět, kde tady byla hranice!“

„Jednou jsme tady byli koukat na dědečka.“

Koukat na dědečka je poněkud nezvyklá vazba, ale Vencovo vyjádření vlastně bylo naprosto přesné: stáli tenkrát asi padesát metrů od sebe, každý u závory na jedné straně hranice, a za dozoru německých vojáků na sebe mávali a trochu i volali, což jim ovšem nasupení šedí hlídači brzy zatrhli. Byla to pro dědečka jediná možnost, jak aspoň spatřit vnuka, protože dědečkovi nedali Němci propustku do protektorátu a vnukovi do Sudet. Babička jednou propustku dostala a dojela dokonce na návštěvu až do Kostelce, ač měla propustku jen na tři dny.

„Teď přijedem do Brzvan,“ průvodcoval mi Venca, „ty už bylí v rajchu.“

Přijeli jsme tam za chvíli a na nádraží byla zcela nová cedule. Na té staré byl přece pouze německý nápis, tady to nešlo jen půlku zatřít. Ta nová byla zatím jen z papundeklu a byl na ní nápis Břvany.

„Říkal jsi Brzvany, Venco!“

„Jasně že Brzvany. Vždycky to byly Brzvany. Pro

kyselku se jezdilo vždycky do Brzvan. Jakživ jsem nikoho neslyšel říct Břvany. No vidíš,“ zachechtal se, „při tom Břvany musí člověk vyprsknout,“ a prskl na mě ještě jednou.

Chvilí jsme stáli ještě v Obrnicích a pak už se vlak blížil k Mostu. Zdálo se, že byl vidět kopec s hradem, můj průvodce mě včas poučil, že je to Hněvín.

„Teď už budou jen Rudolfce, tam ale vlak většinou nestaví. Tak se připrav!“

Měl asi na mysli, abych se obul a sundal z dřevěné police svůj pingl, ale já se připravoval spíš duševně: týden (nejmíň) budu žít v cizím neznámém městě; doma jsem nechal všechny své věci, ustarané rodiče i Aničku Hervábnou, s níž jsem se ani nerozloučil. Ale co – však se za týden (nebo tak nějak) vrátím. Teď mě čeká týden dobrodružství!

V Rudolicích jsme opravdu nezastavili a na levé straně trati se objevily jakési dvě továrny.

Venca slavnostně povstal a popadl mě silně za pravičnou ruku: „Tak tě vítám v Mostě, Honzo Mostecký!“ A hned se smíchem dodal: „Vždyť by to bylo trapný, abys s tvým jménem nikdy nenavštívil Most, ty vole!“

2.

Za uširvoucího skřípění objel vláček ostrým obloukem fotbalové hřiště a opatrně dobrzdil před betonovou zarážkou. Koleje končily! Nalevo byl za okénkem vidět zrezivělý drátěný plot, pod ním sráz do jakési pusté jámy, oživené jen jedním polozbořeným baráčkem. Napravo od našeho vlaku široké kolejiště vedoucí na obě strany.

„Tamto je hlavní trať,“ poučoval mě Venca. „Nalevo vede do Chomutova, napravo jsou Teplice-Šanov, Ústí a Děčín-Podmokly. My jsme přijeli na druhý nástupiště – vocaď jezděj vlaky jen do Loun a do Prahy.“

Konečně jsem pochopil, proč vlastně Venca tolik stál o to, abych jel do Mostu s ním. Vsugeroval mi, že budu jeho doprovod – ale ve skutečnosti hlavně že se stane mým průvodcem. Zasvěceným průvodcem! Ano: potřeboval někoho, komu může předvádět svou dokonalou znalost místního prostředí. Bylo na něm vidět, jakou má radost z návratu do známých míst – a sdělená radost se násobí, jak jsem kdesi četl. Takhle to tedy bylo, a já už se přestal divit, že mu tak záleželo na tom, abych s ním jel. Nebyli jsme kdovíjací kamarádi, znali jsme se jenom z fotbalu, a ani tam jsme k sobě neměli zvlášť blízko. Já hrával levé křídlo a Venca pravého beka. Taky byl Venca o rok starší a z dorostu do áčka šel o rok dřív. Když jsem tam přišel, byl už roční mazák a já nesmělý bažant. Za celou sezónu jsme si spolu neřekli tolik, co toho napovídal za čtyři hodiny ve vlaku. Ale bylo mi s ním docela fajn. Křídlo potřebuje rozlet, a on mi ho dopřál. Rozletěl jsem se z rodného doupěte do cizího, vzdáleného, velkého světa. Zdálo se mi to mnohem dobrodružnější než četba polorozpadlých Rodokapsů, které jsme si za války s klukama půjčovali.

Před nádražím stál na konečné stanici trochu zdemolovaný vůz elektrické dráhy. Další dobrodružství! Vůz byl sice zjevně nepojízdný, trať byla zřejmě úzkokolejná a jednokolejná – ale byla tu tramvaj! Jsem ve městě, kde není jen obyčejné průjezdné nádraží, ale důležité nádraží s dvěma nástupišti a třemi směry tratí! (O čtvrtém jsem zatím nevěděl.) Jsem ve městě, kde mají tramvajovou trať! Nahlas bych to asi neřekl, ale můj sladký pocit byl, že jsem se ocitl ve velkoměstě!

„Tramvaj tady máme už od roku jedna,“ poučil mě Venca tónem, jako by to zahájení provozu pamatoval.

Prošli jsme nedlouhou ulicí od nádraží a ocitli se na malém plácku, který se jmenoval Náměstí republiky. Teď se zatím nejmenoval nijak, ale to nebylo důležité. Podstatné bylo, že jmenoval-li se za války Reichsplatz nebo tak nějak, nezbyla už po tom žádná památka. Cedula s německými názvy byly dávno strhané... – no dávno asi ne, ale rozhodně před naším příjezdem. Čechů tu zatím jistě moc nebylo, ale staré názvy už strhat stačili. Vymyslet a dokonce napsat nové názvy ulic a náměstí se zatím nestihlo.

Náměstí republiky vévodila moderní veliká budova zdobená hornickým znakem zkřížených kladiv (nebo jak se jim říká), velkým nápisem SUBAG a ještě větším bílým písmem V. Jako prý v Rusku všude na všem musí být veliká rudá hvězda, jak mi řekl tatínek, Němci zas všude museli mít veliké písmeno V. Podle nich to mělo znamenat Victoria, tedy vítězství. Nikdy jsem nepochopil, proč si jako symbol zvolili právě takové neněmecké slovo s fau, ale většina Čechů si to vysvětlila po svém: jednoduché V znamená Vítězství, tedy české slovo, a tedy i české Vítězství. Já tedy nejsem žádný génius, ale nad německou blbostí jsem často žasl. Teď jsem si zas vzpomněl na Felezláfin.

Venca mi ukazoval na ten firemní nápis a snaživě mi vysvětloval, že by to mohlo znamenat něco jako sudetská hornická akciová společnost, když z vznešené brány (to nebyly jen dveře!) vyšel chlápek v montérkách, s masaryčkou na hlavě a rudou páskou na rukávě. Byl asi pět kroků před námi, když na něj Venca vyvaleně křikl: „Pane Mazánek! Že jste pan Mazánek?“

Chlápek se zastavil, udělal dva kroky proti nám,

a mne si nevšímaje houkl po vteřině na Vencu: „Hergot – nejseš ty Venca Kotnerů?“

Venca přisvědčil a chlápek ho radostně objal, jako by to byl jeho syn. Pak řekl: „Vy už jste se vrátili?“

„Jenom já,“ upřesnil Venca. „Táta mě sem poslal, abych zjistil, co je s naším bytem. Kdyby v něm byli Němci, abych se jich nák zbavil a byt zase obsadil. A třeba i sehnal nějaký papír, že to byl a tedy furt je náš kvartýr.“

„Jak dlouho tu budeš?“

„Řek jsem doma tejden, no ale uvidíme. Až jak se mi to podaří tady vyřídit.“

„Už jsi byl u babičky?“

„Teď jsme přijeli,“ ukázal výmluvně na svůj papírák. „Ale hned zejtra ji navštívím. Nebo možná i dneska večer, jestli to nepude spát v našem kvartýru. Co vy jste dělal tady v tom chrámu hornictví? Byl jste zabírat?“

„Musíme to přece převzít! Nemůžem nechat Němce šéfovat dolům.“

„A co ten jejich nápis a to velký věčko?“

Mávl rukou:

„Ale no jo – to není hlavní. Ale už je to zařízení. Budou to sundávat sami německý ouřadové. Hlavní teď je, aby se zas všude fáralo a fedrovalo. Třeba na Richardce a na Centrumu už to zase běží.“

Já tam stál celou tu dobu nepovšimnut, až konečně si Venca vzpomněl a ukázal na mne: „To je Honza Mostecký, von je tu se mnou.“

Mazánek se zasmál: „No, ty máš správný jméno, chlapče! Taký uprchlík?“

„Leda z domova, pane Mazánku. Tady v pohraničí jsem prvně v životě.“

Začal se nás starostlivě vyptávat, jestli máme co jíst

a dost peněz, ale ujistili jsme ho, že máme všeho dostatek, což samosebou nebyla pravda. Já měl jen těch pár buchet, Venca půl bochníku chleba a pět vařených vajíček, o penězích radši moc nemluvě.

„Můžete si tu i přivydělat, kluci,“ řekl Mazánek. „Máme tady už Revoluční gardu a pořád přibírá. Zatím je tam jen jeden starej havíř, co nemůže na nohy po úrazu, a pár mladejch kluků, který přitáhli odněkud z Čech, dva z nich tvrdí, že jsou partyzáni, ale moc bych tomu nevěřil, zdálo se mi, že bouchačky viděli nejvejš v biografu. Německy žádnéj z nich neumí, kromě takovýho toho Ausgang, Achtung a Abtreten, a hlavně se tu vůbec nevyznaj. Ty bys tam, Venco, moh bejt jako rodák dost užitečnej, a tady tvůj parťák by moh bejt s tebou. Víš co? Dojděte se tam zejtra podívat, že vás posílám. Najdeš to snadno – víš snad, kde bylo muzeum a ohlašovací úřad, ne?“

„Jasně, ve Vasrgasu, to je ta ulička od pošty na První náměstí.“

„Nemluv mi tu německy, hergot!“ případně zaklel Mazánek.

„My to tak říkali vždycky,“ pokrčil Venca rameny.

„No tak teď budeš říkat Vodní ulice!“

Slíbili jsme, že se tam ráno podíváme, a Mazánek se s námi rozloučil, že musí na nádraží vyřizovat něco kvůli vagonům. Vykročili jsme dál do zaslíbeného města. Zatím se nám zdálo dost liduprázdné, potkali jsme jen skupinku Němců, vedenou Čechem nevojenské postavy, oděvu a chování, ale s vojenskou čepicí naší armády (kde ji tady asi sehnal) a s německou vojenskou pistolí po boku. Nejspíš je vedl někam na práci. Někteří Němci byli označeni bílou páskou na rukávu, jiní měli bílé látkové kolečko na prsou. Označování Němců nebylo ještě

jednotné. Napadla mě hloupá myšlenka, že když Němci označovali Židy jejich vlastním symbolem, tou šesticí-pou hvězdou, mohli by se zase Němci označovat svým symbolem, haknkrajcem. Nahlas jsem to samozřejmě neřekl a v duchu jsem se hned za ten rouhavý nápad pokáral.

Potkali jsme taky motorku se sajdkou a dvěma sovětskými vojáky, ale to už jsme byli zase na jiném náměstí: „Todle je náš Václavák,“ zasmál se Venca.

Byl to vlastně jen nevelký téměř trojúhelníkový plácek, v němž se sbíhaly tři ulice a prostor mezi nimi vyplňoval miniaturní parčík.

„Nesměj se, koni! To se fakt jmenuje... tedy aspoň vždycky jmenovalo Václavské náměstí.“

Místo koně s Václavem vévodila Václaváku budůvka veřejných záchodků, ozdobená československou vlajkou.

Prošli jsme náměstíčkem a zabočili do nejširší z těch tří ulic. Měla to být podle Vencova hlášení Okružní třída, ale hned na prvním domě visela čerstvá plechová tabulka s nápisem Tř. Maršála Stalina. Na druhém domě pak zas bylo pod domovním číslem napsáno švabachem Adolf Hitler-Strasse.

„Já myslel, že po Ádovi pojmenovávali všude náměstí!“

„To víš že jo. Ale proč by nemoh mít náměstí i ulici? Po Ádovi pojmenovávali Němci všechno, co šlo pojmenovat. Možná že i tu naši říčku Bělinu překřtili na Hitler-Fluss. Což by se Čechům líbilo: Hitlerovo flus!“

„Tady asi moc Čechů nebylo,“ řekl jsem.

„To by ses mejlil! Mostecko bylo hodně český. To třeba v Chomutově, tam by ses před válkou česky skoro nedomluvil. Ale na Mostecku byla spousta Čechů. V Třebušicích víc než Němců! A u nás v Čauši? Já teď vlastně

musím říkat v Souši – tam žilo asi pět tisíc obyvatel a z toho čtyři tisíce Čechů! A česká škola tam byla už od minulého století, jedna z prvních v celém Podkrušnohoří.“

„Odkud to tak přesně víš?“

„Něco od táty, něco taky od dědečka, ten nám vzkázal po babičce, když u nás za války byla, že prej v devětatřicátým tady třetina Čechů optovala.“

Vencův dědeček už před rokem umřel. Rodina mu nesměla ani přijet na pohřeb, nedali jim z protektorátu propustku.

Ušli jsme Třídou Maršála Stalina (dříve Adolfa Hitlera, dříve Okružní) nějakých tři sta metrů a Venca ukázal na solidní dvoupatrový činžovní dům asi tak ze začátku století: „Tady jsme bydleli.“ A zasněně se zastavil před vchodem.

Věděl jsem už, že Kotnerovi bydleli nejdřív v Souši a teprve v roce třicet pět se přestěhovali do Mostu. Ale do jeho nostalgie jsem se ovšem vcítit nemohl. Ten dům byl v mém pohledu k nerozeznání od sousedních. Jenom snad byl míň oprýskaný či otrískaný. Jen dvě okna byla rozbitá a žádné zabezděné, a na tabulce s domovním číslem už někdo černou barvou zapatlal jméno Adolf Hitler. Slovo Strasse ale zůstalo. Možná se šetřilo barvou.

Domovní dveře byly odemčené. Pomalu, jaksi slavnostně jsme vystoupali do prvního patra a Venca bez váhání zamířil k jednomu z trojice bytů. Štítek pro jmenovku byl prázdný, dveře zamčené. K mému údivu vytáhl Venca z kapsy klíč a začal se dobývat do zámku. Nešlo to.

„Hm – už ho asi vyměnili,“ zahučel zklamaně.

To se muselo obdivovat: uprchlíci Kotnerovi si po celou válku schovávali klíč od dveří svého bytu, jako by si byli naprosto jisti, že se do něj zase brzy vrátí!

Zkusili jsme zvonek, ale nefungoval. Venca tedy vydatně zabušil na dveře a zahulákal: „Otevřte! Revoluční garda!“

Krucí, ten se rychle vžil do zatím jen slíbeného postavení!

Za dveřmi se ozvalo jakési mdlé zaštekání. Nebyl to štěkot ostrého hlídacího psa, spíš vyhladovělého a možná i žíznivého psiska, které si štěкло jen tak z dávno zapomenutého zvyku. Pak se ozval i nesmělý ženský hlas: „Moment, hned to bude.“

Nebylo to hned, ale asi za minutu. Že by se šlechtila?

Otevřela nám neupravená žena ve zvalené sukni a tmavé halence, na levém rukávu měla zřejmě ve spěchu navlečenou bílou pásku.

„Promiňte, pánové,“ řekla vystrašeně nezkreslenou češtinou. Přišlo mi to divné, ale Vencovi asi víc. Pár vteřin na tu ženskou vyvaleně civěl a začal nejistě blekotat: „Vy jste... tedy... já myslím...“ ukázal na tu bílou degraďující pásku.

Pokrčila rameny: „Úředně jsem Němka.“

Ale Venca pořád náramně nejistě – což se k jeho přihlášení k Revoluční gardě moc nehodilo: „Ale vy jste... nejste vy že... nejste vy paní Květa Grünwaldová?“

„Ano,“ odpověděla spisovně. „Vy mě znáte?“

„No jasně! Ze Souše přece! Copak mě nepoznáváte?“

Chvíli na něj nejistě hleděla a pak se osmělila říct: „Nejste snad Venca... teda Václav Kotnerů?“

Venca se zasmál: „No jistě! A proč mi vykáte?“

Dali mi stručně nahlédnout do svých vztahů: dokud bydleli Kotnerovi v Souši, chodili k paní Květě přes ulici pro mléko. Vdala se za Němce Grünwalda, ale byl to slušný člověk, s henleinovci nechtěl nic mít. V české